

nit, & parvo navigio non in altum vela configere, ne in periculum currat audacia, sed pro infirmitatis solatio in conspectu litoris navigare, ut si quid formidinis oritur, vel spes sit facile teneri posse quod cernitur. Dicebamus semen mulieris Dominum sanctum, quia secundum carnem patrem hominem non haberet: eumque jam infestum esse serpenti, quem in utero virginis Dei spiritus, non materialis generasset humor. Denique quod sequitur, majorem ab nomine virginis promittit effectum, dicendo: Ipsa tuum calcabit caput: quis ambigit, quod præter Dominum nostrum caput serpentis nemo calcavit: Ipe enim solus super dracones & scorpiones ambulavit: ipse captivam duxit captivitatem. Nam quod subditur: Et tu ejus observabis calcaneum, ad quem alium credimus pertinere? Calcaneus quidem pars extrema vestigii est. Et Dominus post Joannis Baptismum, post dierum quadraginta jejunium, cum ab eodem serpente tentatur, tertie illius dolofitatis jam victor, exclamat: Vade retro post me Satana. Quid aliud nisi a tergo positum vel relictum, jubet suum observare calcaneum? Hæc supra dixi, & inde ad hoc nos ipsa deduxit oratio, quod homo ille interior cum cogitat, non in hoc mundo, sed supra ipsum mundum, cum illo opifice rerum ac suo vivere videtur, dicente David: Beati qui scrutantur testimonia ejus, ut pene hoc sit, si fas est dici, Deum fieri, divina meditari: illum Dominum nostrum salutis nostræ jam tunc prodidisse mysterium. Unde & in Psalmis ait: In capite libri scriptum est de me. Caput libri est Genesios principium, quoniam omnis scriptura unus est liber, & unus de quo scriptus est Deus, & istam promissionem de ipso esse videmus in capite, & caput vitæ nostræ spes est, & ideo caput libri vitalis spes facta per Deum. Illum inquam, ut sæpe diximus, conditorem, senescente jam mundo, quod in prima mundi ætate promiserat, præstitisse. Unde Propheta ait: Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Virga mater est Domini, ex qua baculus iste, fello jam per ætatem mundo, qui eum sustentaret exiit. Illum ergo in virginis uterum delapsum, ut redemptionis nostræ totam historiam retexamus, partu effectum hominem, se exhibuisse per hominem, & creaturam suam se de creatore fecisse. Illum formam servi accepisse, sed se exinanisse potestatis voluntate, non natura deitatis, per quam non poterat non esse quod fuerat. Illum maledicta pro salutaribus meruisse miraculis. Illum spata, illum palmas, illum coronam spineam, illum postremo crucem fuisse perpassum, illum inferna penetrasse, illum tertia die resurrexisse in id corpus quod cruci fuerat affixum: illum hominem post mortem Deum vivum cælum petiisse victorem, sedere ad dexteram Dei, venturum suo tempore ad judicium faciendum: illum spiritu Dei per sanctorum suorum ora quotidie celebrari. Hæc cogitasse vixisse est, hæc cogitatio pectus animæ est: in hæc relabi vel recurrere, cum Domino jungi est, cum ipso per hæc humiliari, est cum ipso pati, cum ipso mori, & cum ipso etiam suscitari. Quid dicam de ipsa resurrectione, in qua cum rideamur à gentibus, non separamur à Christo: licet & multi qui se Christianos dicunt resurrectionem carnis excludant. Sed sic sint illi sine corpore, quibus forte conceditur, si fas est dici, aliter representari Domino, quam Dominus remeavit ad patrem, nos ut credimus & loquamur. Quid inquam hac cogitatione lætius? Quid hæc spe esse poterit erectius? fixumque magis in nostris animis inherere debet, nos aliquando cum hinc exterius ad corpora nostra esse redituros, & animæ interim & corporis divortium, non id agere ut nihil simus omnino, sed ut meliores per Dei spiritum reformemur: quoniam jam hic Dominum id pignus nobis promississe, accepimus. Et hoc corpus quod in sui natura caducum est, & merito pristinae transgressionis gravatum, ut maledictione divina fertur, ad terram ibit: id rursum post multa tempora, id est, in fine seculorum, cum minima pars villæ sit, aut forte jam nulla, ab eadem terra, quæ illud corrumpit in nihilum: quoniam ipsa liberanda est a servitute corruptionis, in integram membrorum suorum soliditatem, & in statum pulchritudinis decoremque renovandum. Quem talis cogitatio non cum admiratione delectet? Reliquias inquam corporum nostrorum, aut nullas aut minimas certe, & quantalacumque: attamen fordidas, & animi nunquam sine horrore inspectas, in suum iterum hominem, non ut Pythagoras mentiens & delirans de Euphorbo esse credatur, sed in proprium suum corpus & nomen, per ossa, per nervos, per venas, per cuncta vitalia, non modo artuatum, verumetiam

articulatim recompaginandum. Hoc autem non est angustum, cum omnium vel frugum vel stirpium semina, majora & pulchriora in graminibus redeant, quam in terra, vel ab hominibus sata sunt, vel sua sponte ceciderunt. Quis non seminari se in terra, ut ita dixerim, lætetur, quæ nos meliores quam acceperat, reddet: dicente Apostolo: Resurrectio mortuorum seminatur in corruptione, surget autem in incorruptione: Quæ possessio presentium huic spei poterit comparari? Aut quid erit aliud quod ad contemptum mortis attollat, quam hæc meditatio divinis promissionibus & Prophetarum vocibus excitata? Quid tale Cleombrotus Ambraciota in Platonis libro disputante didicerat, qui homicida sui esse non timuit, ac se altissimo præcipitavit à muro, dum & nullum post mortem autumaret esse judicium: & sine discrimine meritum aliquo, omnes animas post corpora æqualiter ferri arbitrareretur ad cælum. Quod adeo omnes pro vero tenerent, & sic omnes illos sæculi sapientes una nebula hujus erroris involvit: ut & ipse tam laudabilis, ut putant, doctor Socrates, homicidam ipsum se privatim, ne publice occideretur occiderit. Aliud longe beatus Apostolus præmeditatum habebat & cognitum: qui non ab hominibus, sed per revelationem Domini nostri Jesu Christi, quod docebat, acceperat, nec Academiæ nemorosa obscuris tectus umbraculis, sed cælesti illustratus lumine: nec in ludo aliquo literatorio inter pueros oscitantes, sed in tertio cælo inter angelos coruscantes imbutus, in contemptum vitæ presentis exclamat: Mihi vivere Christus est, & mori lucrum. Non certe murum de quo se præcipit ad mortem, sed Christum Dominum, per quem hoc mortale ab immortalitate absorbeatur inquit. Etenim intelligit ei lucrum esse mori, cui sit vita futura cum Christo. Sine Domino autem nihil prodest, etiam si totum mundum lucretur, animæ autem suæ detrimentum esse passurum. Credebat igitur vir ille, vas electiois, se per Christum Dominum nostrum de hac terra, quæ nunquam sine usura reddit quod accipit: sed alia minore, alia plerumque majore cum fenore: ut tricesimum & sexagesimum & centesimum, Domino ipso in Evangelio germina quæ plantaverat sic legente: de qua terra, etiam veritas quam Pilatus ignorabat: quam nemo utique principum hujus sæculi vidit. Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent: de ipsa inquam à Apostolo transformatum corpori claritatis Domini in luceña membra rediturum ait: per Salomonem quoque istud sapientia promittente, cum dicit: Fulgebunt justi, & tanquam scintillæ in arundinetis discurrant. Et ideo in hanc vocem: Mihi vivere Christus est, securus erupit: in qua utique quæ fuerunt merita victura sunt: qui autem longe, ut ignoraverunt, ita & ignorabuntur. Nunc si videtur quid sententia illa Salomonica promiserit, inquiramus? Fulgebunt justi, & tanquam scintillæ in arundinetis discurrant. Quid est ut quibus flammularum claritas condonatur, his tam humilis locus ubi discurrant, & abjectus offertur: ut loci despectu decretere videantur, qui corporum luce creverunt? Quid est inquam quod astris per arundinetam comparati volitabant: & in siderei forma fulgoris, stirpes terrarum miserimas permeabant: cum longe incongrue miscantur, vel fulgores arundinetis, vel arundinetæ fulgoribus? Animadvertite oro te divini verba mysterii: cui ut non de bobus, ita nec de arundinetis cura est: aut in resurrectione arundinetæ quid faciunt, nisi quod nos per omnium formas, vel pecudum, vel stirpium laborat ostendere: ac per hoc, ut Apostolus ait, pro nobis cuncta scripta sunt. Intellige per arundineti imagines, infideles homines & incredulos demonstrari: eorumque corpora, superficie grata & interius calla virtutibus, quæ ubi primum spiritus vanitatis inflavit, sibila serpentis imitentur, & sanos partus, viperarum progenies obsequantur. Scintillæ, inquit, in arundinetis. Sancti ergo inter peccatores, quoniam non omnis caro eadem caro. In arundinetis ait, id est, vacua luce corpora, & alienis arsuræ fulgoribus, quibus sanctorum claritas futura pro pena est: quoniam Deus ignis consumens est, & justus in imaginem deitatis advenit. Fecit enim Deus hominem, ad imaginem suam fecit illum: & Apostolus testatur credere se, quod illi similis sit futurus. Necessarie. Si enim similis Deo fuit cum factus est, & similis futurus est cum surget: quoniam quidquid hunc in nobis dissimile videtur auctori: id omne vitio transgressionis impressum est: & vivam veritatis formam, artifex mendaciorum stumolis actibus deformavit: suamque pravitatem, nostris

etiam membris, dum mentes corrumpit, inscripsit: quæ per resurrectionis gloriæ male adjecta, aut imminuta diluuntur: & id solum quod autorem rerum tanquam in speculo reddat, emicabit: ut interpolator opus suum se doleat perdidisse, & homo tandem se integrum esse gloriatur. Non tamen hoc omnes, ut jam diximus, sed justus tantum in luce erimus: quoniam omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur: discretio enim faciet personarum, diversitas meritum. Nam etsi inter ipsos sanctos erit aliqua de operatione distantia, dicente Apostolo: Stella à stella differt in claritate: quam diversitatem, vel de impiis, vel de peccatoribus sentiemus: quorum alii in judicio, alii in sanctorum consilio resurgent? Qui etsi resurrectionis ipsius tempore segregantur, quid de habitu formaque dicemus? Quæ, ut nihil videtur, non veste aliqua textili, neque mulierum elaborata penis, sed suis meritis & orationibus erit inventa: beato Joanne hoc in revelatione monstrante, qui sanctos ait, indutos byssinum se vidisse. Et ne forte subtegmina byssini aut stamina quaereremus, & materiale, vel corruptibile ac fluxum aliquid exerceri in cælestibus opinaremur, subdidit: Byssinum autem justificationes sanctorum sunt. Tunc ergo, ut intelligo, in superficie corporis nostri venient, quæ nunc sunt tecta sub corpore. Tunc unicuique, miserum me, conscientia sua vestis fiet. Tunc ea quæ de fundamento illo, quale aliud non potest poni ab unoquoque superædificata sunt præminebunt: ut aut mercedem accipiat qui mensura constituit: aut detrimentum patiatur, qui arctura construxit: Jam quid illa commemorare quæ sequuntur: quæ tota sanctorum sunt, carna sine terra, corpus sine doloris sensu, animam sine metu, vitam sine fine, ætatem sine tempore, lucem sine nocte, beatitudinem sine fine. Video hominem, & in homine Deum: quoniam Deus omnia in omnibus est. Totum quidquid nunc impossibile homini cernitur, id tum fieri per munificentiam perpetui regis velare & revelare, liquefcere ac resolidare, eumque fieri quem & intrare ad discipulos concreta & corporea parietum valvarumque non senserunt: & discipuli tamen stare omnes ante fe intus conspexerunt: & omnia quæ sine hoc corpore Dei spiritus fovebat, corpus cum Dei spiritu esse facturum. Satiari delectatione harum cogitationum Christianitas non potest. Hæc illi requies, hoc oblectamentum est, hæc voluptas, hæc delicia ire mente in sedem Dei, ibique sibi locum & partem sedis, non sua presumptione, sed divinitatis pollicitatione usurpare. Nec hoc illi arduum videtur, postquam jam ibi in Christo Domino suum esse hominem cognoscit. Vendicat sibi æquum jus de cognatione per Deum carnis assumptione: quoniam de carne ejus sumus, & de ossibus ejus. Ipse enim est caput corporis Ecclesiæ, ipse principium omnis principatus & potestatum, evangelizante sic Apostolo: Ex quo totum corpus sic compactum & productum per conjunctionem & copulationem, crescit in augmentum Dei. Quid ergo venturum judicium, & diem Domini, piis optabilem & impiis fugiendum: quid illud igneam diluvium non aquarum, fumante terra, fugiente mari, cælo in libri speciem complicato, loquar? Tristitia hæc sunt divitibus sæculi, sed expectanda pauperibus Christi, pro quibus in Psalmo Dominus suspirat, dicens: Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam. Quid tribunal illud ex maiestate judicantis immensum, & duodecim sedibus adorandum: tantamque datam à filio potestatem, ut in judicando habeant etiam angelorum substantias, quasi eorum creator addictas, dicente Apostolo: Nescitis quoniam & angelos judicabimus? Et quid erit quod non mancipandum illis esse credatur, quibus & spiritalis illa nequitiarum natura subjicienda est? Quid ergo tunc facient, qui nunc in honoribus gloriantur: qui per terribiles præfecturas, & falces, & æternos, ut existimant consulatus, Deo se comparare nituntur rapina, non natura? Quid faciet qui conjungit domum ad domum? qui perturbata civitate, & cunctis quibus stringebatur hinc inde limitibus fractis, montes, flumina, mariaque transiliens, quantum ad ipsum pertinet, unam vult possessionem esse, quæ communis omnium terra est, & insatiabili cupiditate latitudinem immensi orbis excedens, in Alexandri Macedonis anxietatem, & innumerabiles Epicureorum mundos diffunditur: acquisitumque per aviditatem mundi hujus angustis, in alium credulus non æstimata proprii corporis possibilitate accenditur, aurumans passurum se damnatum esse de jure, si fidem non adhiberit de furore? Quid hi facient,

qui tanquam correptores morum, Domini familiam attentius castigati que viventem, aut in vestibus humili colore, aut in cibi arida parcitate, aut in vigiliis non otiosa sobrietate, velut aut indumentis mollioribus delicatam, aut epulis copiosioribus saginatam, aut thoris calidioribus oscitantem divellunt ac vexant, nescientes quod in sanctis Dei martyribus confessoribusque oculi ejus pupilla feriatur? Peribunt sine dubio, peribunt in illa die omnes cogitationes eorum: nec eos apud tribunal illud aut Lucius Crassus defendet, aut M. Antonius, aut istis eloquentior Tullius: quoniam omnis tunc sæculi lingua obmutescet, & sola erit in rusticulis suis sacunda justitia: quæ infantium fecit ora disertæ, & mutorum linguas novum solvit in canticum, cælestemque sibi harmoniam per sui misericordiam de suis oculis acquisivit. Ad cujus gloriam celebrandam, etiam si hominum studia cessaverint, in confusionem generis humani, lapides clamaturi monstrantur. Sed quo ego à materia propolita, velut mortalium improbitatem increpaturus excessi? & uniformis mali, tanquam publicus acculator, mundanis vitiis, dum me aliquorum miseret, non peperci: cum etiam judicandi tempus esset, lapidem tamen mittere super adultæram non audebam: & si ad innocentis judicium purioris conscientiæ me armarer autoritas, tempus tamen expectare debebam, docente Apostolo, qui sanctis non judicium iustulit, sed distulit. Ait enim: Nolite judicare ante tempus. Illud nempe resurrectionis tempus innuens expectandum, quo per incorruptionis gloriæ rediiva caro miranda assistet iudici: de æternitate jam manente constantia, cum abisset formido de lapsu: non trepidabit tunc in alium ferre sententiam, cum de se meruerit esse securus. Ceterum nunc cuncta sunt dubia, cuncta nutabunda, dicente Apostolo: Considerans te ipsum, ne & tu tenteris, qui alium utique status tui nescius, facile judicas de ruina. Quid & si miseris fiduciam ut beatis Deus det? præmia potius sanctorum, id est, vera laudemus, quam improvidi, aut intemptivi, vel de conscientia, vel de tempore denotemur. Redeamus ergo ad illas sanctorum nobilissimas & latissimas cogitationes: nam nihil lætius est, quam mortalem de promissa sibi hereditate meditari. Illum quidem quem diximus, ante oculos collochemus: quandoquidem securus est vera celebrare, quam miseranda culpæ: licet vera felicia sine peccatorum non possint infelicitate narrari. Cernamus utique, ut constituimus, Dei sanctos cum facibus per omnia volitare, & coruscantibus ad vindictam dextris, ancipites gladios stringere. Hæc enim est gloria sanctorum Dei: hæc in hoc sæculo despicibilis militia: hæc linguis omnium in detractionibus dissipata. Hic tunc patientiæ nostræ fructus, hæc sustententia merces erit. Hæc præmia pro nomine blasphematorum, subiectam sibi habere omnem animam superbam, & omnem extollentem hominem, potentissimos quondam reges mundi, & toto adoratos orbe cum manicis ferreis compedibusque sistendos, nobilesque eorum immanium pondera catenarum, collo & cervicibus sustinentes: ante fulgorem illius augusti tribunalis, his quos aliquando contempserant, despexerant, irriserant, offerendos. Mutata enim vice, ut hoc sæculum lautorum sit, aliud futurum credere miserorum. Væ enim divitibus, quoniam perceperunt consolationem suam: sed illis divitibus, quibus dicendum erit: Esurivi, & non dedistis mihi manducare: sitivi, & non potastis me. Illis utique divitibus, qui de injusto mammona amicos facere noluerunt; qui meditati sunt in cogitationibus suis exuberante fructu, quo neminem refrigerabant, nova immensis fructibus receptacula moliri: qui ubi in crastinum comederent, ignorabant. Anima eorum eo tempore expositulabatur, sub una tamen nocte vana solitudine occupata, cum thesaurizare non cessaverint, nec defossis invigilare opibus omiserint. Hinc Lazarus pauper cum eo patriarcha, qui peregrinus vixit in mundo, lætatur in cubili suo. At dives e contra, in æternis flagrat incendiis, & omni expoliatus dignitate atque substantia; despecti quondam inopis divinum implorat auxilium: ejusque vel minimo exoptat digitulo contingi, cujus egestatem inter opimas dapes suas, & copiosa convivia ne micis quidem de mensa decidentibus sustentabat. Cum itaque præscriptum judicium par nos, id est, per sanctos est celebrandum, nobis vindicta in nationes & in populos est donata. Quod cum cogitatur, quæ in nobis mens? quis ardor animi? quod desiderium futurorum? quis presentium contemptus? facilius sentiri

quam dici potest. Aut quis est, qui non ad ista festinans dissolvi se cupiat, & esse cum Christo? Aut quid magnum est si pro tantis ac talibus bonis mors contemnatur, pro quibus etiam hac vita contemnenda est: quoniam pro iis qui perdidit animam suam, salvatillam. At contra, qui hic salvaverit animam suam, perdet eam. Etenim cum plerique in hoc mundo velut furialibus flammis, ita sint animi ambitione succensi: ut non opibus conditis, nec patrimoniis, nec ipsis quoque filiis parcant: quos etiam de avaritia accusati opponere consueverunt, dum praefecturas consularitateque mercantur: quas potestates & mors admittit, & successor excludit: quae dementia est non ea potius impensis omnibus & detrimento vitae ipsius comparare, quae promotos faciant vel de vita aeternitate securos, vel de iudicii perpetua dignitate gloriosos? Tempus admonet, & locus ipse suggerit, nec materia videtur aliena: quoniam de meritis corporum tractare sanctorum: ut infelicissima infelicitatis blasphemias diluamus, quae ad hanc videtur speciem pertinere. Existerunt enim qui virtutes egregias & caelestes per sanctorum reliquias jam utique prope nostris temporibus operantes, maluerunt detractatione mordere, quam veneratione suscipere: antiquum illud venenum in Dei famulos Judaica infidelitatis evomentes, quod illi quondam in ipsum Dominum viperinis linguis & mortiferis sibilis effuderunt, dicentes: In qua potestate hoc facis, & quis tibi dedit hanc potestatem? Recitabant namque nobis iuxta positis, quae divinis & beatissimis Gervasio & Protasio infidelitatis stulta loquebatur, quos dum Papae Ambrosio aliqui deceptorum machinatur, violare sacrilegis sermonibus non timebant: hoc modo rationem miraculorum conquiritentes. Quid est istud, quod ex eo quod martyres sunt, virtutum dona meruerunt? Cur tam tarde, quod jam pridem illis concessum est, exercetur? Aut si ea tempestate cum passi sunt, non ostenderunt, quomodo nunc operati sunt? quid est hoc, quod modo videntur ostendere? Aut illos majores revelatione Ambrosius fecit, quam dignatio martyrii? Agnoscitis ne aliis licet verbis, ita mendaciter quod de Domino prodidimus; martyribus ingestum: In qua potestate hoc facis, & quis tibi hanc dedit potestatem? Tepida ut arbitror, consolatio, & de livore generata, querere, an divinum sit, quod videas esse divinum: & rationem poscere, cum credere sit necesse. Et cum Apostolus dicat: Caritas omnia credit: quis dubitat, quod sine charitate Dei sunt, qui fidem tantis non applicuere virtutibus? Negat autem fidem, qui quasi tentator inquit: Unde hac potestas: quasi non manifestum sit in ea sanctos martyres nunc in spiritu miracula facere, in qua potestate adversarios suos prius in carne & in passione vicerunt. Conferamus pedem contra istos, si dici fas est: filios Judaeorum: & ut nuper eorum parentem, id est, Judaeum qui se in sacrilegio prudentem nimium putabat, dono deitatis oppressimus: ita & hanc sub Christiano nomine blasphemiarum sobolem destruemus, per eum qui dixit: Perdam sapientiam sapientum, & prudentiam prudentum reprobo: ut & nos in triumpho gemino per Dominum gloriamur: & illi agnoscant intelligentiam rerum divinarum in fide catholica, non in sapientia saeculi constitutam, monente Domino: Nisi credideritis, non intelligetis: ut manifestius constet, & fidelibus patere infidelitatis obscura, & ab infidelibus fidelitatis etiam plana non cerni. Forsitan quaeras pro tua sollicitudine, & vigilantia, diligentiaque vitali, quae fuerit illa quaestio, in qua trophaeum nobis Dominus de falso Israelita donavit. Refertur, nec tacbo, quoniam his rebus paginam tibi amas extendi. Etsi enim non congrue, necdum prioribus absolutis alia caepa videantur interferri: tamen pro te malo aliqua etiam non suo ordine loqui, quam tuis mihi modo orationibus donata praerere. Quidam de inimicis crucis Christi, inter familiares Dei, & quidem doctores, de scandalo illo gentis suae, quod in Dominum nostrum suscepit, spiritu blasphemiae Dominum pulsans protulit exempla de lege. Et ut quondam pater ejus homicida in pinnam templi Dominum tentans, quid de ipso promissum esset in lege improbus praedicabat: ita hic ne aut minus doctae perfidiae videretur, aut nudum pateret sine majori auctoritate mendacium: plura, ait, miracula Propheta noster fecit Heliseus, quam Dominus vester Christus. Nam cum pro magno Lazarum de morte in lucem revocatum esse referatis, quid amplius dicere poteritis, quam a vivo mortuum resuscitatum? Profero quod verum esse, etiam vestra confessione

64
 cenfetur. Heliseus enim noster juxta mortuum, appositus ossibus ejus, mortuum (quem juxta corpus ejus pyratatum fugiens adventum, supremi officii deserens munus turba projecerat) exanimis animavit: & de frigidis ossibus atque exanguis corpore, alienum cadaver vitali calore perfudit: nec quod habuit, dedit: sed alii, quod ipse tunc non habebat, indulsit. Hoc credo vobis majus ceteris virtutibus videatur, mortuum in auras vitales, remissum esse per mortuum: & eo tempore quo ipse esset naturali lege constrictus, alteri legem solviffe naturae. Hoc si praestat cunctis operationibus, cur hic potior non habeatur, quem tamen Prophetam non Dominum confitemur: aut si vel simile huic aliquid nostis, edicite: ut & honore praecellat, qui fuerit merito virtutis excellentior. Obstupere ad haec dicta proceres nostri, & nullum referentes responsum: nec quod telum repercuteret producentes, pene sub inani advertarii machina, inutilique arietate concenterunt: adeo ut ille qui profuga omnium, ut aiunt, esse debuisset, etiam victoris gloriam sine certamine reportaret. Quod ubi mihi est nunciatum, ingenui tantam nobis inesse negligentiam: ut nec veritatem possimus astruere: cum alii valeant inculcare pro veritate mendacium: rogatoque Domino, quoniam nihil nostrum est, ut suis arma suggereret, quo ejus ignavia auferretur opprobrium. Cedo mihi inquam istum magniloquum dicentem: labia nostra à nobis sunt, quis noster Dominus est? Proferam profecto per eum qui disperdit linguam magniloquam: ut intelligant Domino famulum non aequandum: licet ipsi noverint Judaei, Prophetas veteres nulla miracula propriis edidisse virtutibus. Denique ipse Heliseus cum spiritu magistri haereditatus, velut insolentior donorum remuneratione venisset, scindere tamen aquas nisi Dei invocatione non potuit. Sed fateor ipsius hanc quae proposita est interim fuisse virtutem: ut major gloria nostrae fidei sit, si tentatorem etiam dum credimus, opprimamus. Quid ais Domini blasphemator? Heliseus, inquit, ipse mortuus alium mortuum contactu sui corporis suscitavit, hoc loco plene, ut in omnibus, Domino suo Propheta virtus allurgat, quae in Domino Jesu Christo cum sepulchrum ejus lapidibus infidelitas vestra muniret, lapidem milites obsiderent, credo ne resurrectione ejus idoneis testibus indigeret. Nam resurrectionem si volebatis credere, noveratis. Subito enim ille in infernis terrae cardinibus concussis, cum stupore militum & ruina factorum, non alium aliquem, sed se suscitavit in lucem. Helisei haec propria dona si fuissent, sibi dare maluisset: nec praestare alii poterat, quo indigeret sibi. Denique hoc majus esse vestri etiam prodiderunt majores, dum Dominum in cruce deriderent, dicentes: Alios salvos fecit, seipsum salvum faciat, descendat de cruce, & credimus ei: vestrorum ergo sententia vincimus. Vestri promiserunt se credituros esse, si praestitisset sibi, quod aliis praestare consuevissent. Cur non creditis, quod esse praestantius non negatis? Nemo certe hanc habuit potestatem. Denique & Dominus dicit de anima sua: Potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo resumendi eam. Recense superbas majorum tuorum imagines, & patriarcharum retexere virtutes, & inveni quis talem habuit potestatem. Quare non ei credam, quod possit liberare animam meam, qui potuit & suam? Plura dicturo, suggestit recordatio, volumen crescere: & ideo cursum hujus quaestiones esse revocandum: quoniam adhuc prior illa astat in januis: cui aequae sua spatia, & si habentis restrictioribus, tamen adhuc illibata debentur. Et vere non fuerunt necessario in hac parte multa dicenda, ne & ille cresceret: si tamen magnum protulisse aliquid putaret se, quod quaereret proluxa disputatione victoriam: cujus non sapientiam, quae nulla in eo erat, sed superbiam, quae abundabat, infragemus. Repudiato vero isto Israelita, vel ne pugnam se fecisse gloriaretur: quandoquidem quae diximus ad instructionem nostrorum potius, quam ad illorum certamen consiliumque protulimus: qui non tunc vult credere cum vincitur. Ne autem sanctum canibus impudenter dedisse, aut margaritas porcis sparsisse judicemur, revertendum est illuc, unde ad istum locum pene praecisis sensuum tramitibus deviavi: & oves domus Israel diligentius circumeunda sunt: quoniam si charitas Dei in nobis est, quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror? Docendique magis sunt, ne usque ad blasphemias loquantur, si forte aut non teneant, aut non intelligant prophetata. Quae sunt an divina virtus sit, quae nunc coepit in martyribus apparere.

apparere. Cujus legis homines hoc crequirunt? Nempe Christianae: quae sic est prophetationibus instructa, ut nihil tam novum, tam inopinatum nostris temporibus possit ingruere, quod fides aut admiraretur electior, aut blasphemetur infirmior. Omnia usque ad Dominum, Prophetas veteres praedixerunt. Omnia post Dominum, quae decerant, Apostoli prophetarunt: beato Paulo per libertatem Sancti Spiritus non tacente, qui ait: Ex parte scimus & ex parte prophetamus: non quod omnia nesciat, aut omnia non prophetet, in quo praesertim loquitur Christus: sed ex parte de toto prophetat, & ex parte de toto scit. Prophetat nobis, id quod scit illius temporis esse, quod futurum erat. Quod vero prophetat, ventura utique prophetizat aetati. Prophetat autem totum, est prophetat ex parte. Haec enim prophetat: quorum aperiens pars ejus temporis, quae usque ad finem superest, indigebat. Ex parte ergo prophetat, quoniam jam ex parte fuerat prophetatum: & ideo Propheta sciebat ventura quae prophetabat. Cujus vel prophetiae particulas plenitudo, ut ipse dixit, temporis abolere, hoc modo: Cum venerit quod perfectum est, quod ex parte est, destruetur: scilicet, cum in conclusione mundi, nec scientia major, nec prophetia ulterius sit quaerenda. Denique intelligentiae istius virtutem, ut apertius demonstraret, subjunxit: Videmus nunc per speculum in aenigmate: tunc autem facie ad faciem. Per figuram interim sunt universa, & quibusdam imaginum lineis obumbrata, ut infirmitas carnis nostrae, terrenaque substantia, magis se ad spiritualium extenderet veritatem, ut ea illi desiderium pulchritudinis suae etiam per speculum tenuiter ostensa faceret: quantaque ipsa esset in sua substantia nos doceret, cum tam admirabilis etiam in reperculsis luce sua aenigmatibus appareret: & ideo nunc per speculum pollicita conspicimus: non tamen propter virtutum merita possidemus: & ostensa adhuc miramur, non tradita tenemus. Tunc vero prophetia scientiae cessabunt, cum in ipsam promissionem omnium virtutum, quae promittebatur erit ingressus. Hinc etiam prophetia semper obscura est, quod alio tempore canitur, alio cernitur. Quod dicitur, dum non videtur, quasi non praedictum non creditur. Denique istas cum redemptionem nostram tanto ante in virginis utero meruisset agnoscere, eamque velut jam praesentem populo demonstraret, dicens: Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel: praesentem & futuram infidelium Israelitarum turbavit aetatem. Nam & illi veteres Prophetam suum, quoniam non viderent quod ostendit, interemerunt: & hi prophetatum sibi, quoniam prophetiam non receperunt, occiderunt. Quod nobis etiam ut non in Dei martyres accidat, praecavendum est, si eos quos prior aetas insequuta est, nostra blasphemet. Et quoniam, ut diximus, quod praedictum fuerat, venit: venturum nihil est, quod non fuerit ante praedictum: Domino ipso sic dicente: Ecce praedixi vobis omnia. Videamus potius si haec aliquando majorum auribus probantur infusa, quae modo nostris oculis tanquam impleta finguntur. Videamus si haec omnia operatur unus atque idem spiritus. Si denique nec angelus de caelo evangelizet, praeterquam evangelizatum est nobis: licet ipse quae sunt virtutes Domini per daemonum tormenta testentur, quando Satanus non deficiat Satanam: quia uniformitas nequitiae, indivisa naturaliter societate conflata: similitudinis accessione non detrimentum sui metuat, sed capiat augmentum. Nam & multos in unius formam legionis pravitatis spiritus & iniquitatis viperinae confederatio congloberat: nec sibi oberat multitudo, quae sicut acquirerebat miseram sociata infirmitate virtutem: ita formidabat incurere divisa permixtione inanis substantiae vacuitatem. Sed hac parte interim argumentationis omissa, sicut proposuimus, credenda esse divinitus fieri, si prophetata fuerint, comprobemus. Atque in hac tam dura difficilique materia, nec ab aliquo antea pertractata, Dominum consulere deberemus: si cessante merito, repudiari non timeremus praer audacia: quoniam quae ipsius sunt, nemo extra ipsum potest explicare. Etenim mirum unde miseris tanta fiducia: unde est interpellandi Dominum familiaritas tam amica, ut in hanc vocem audeamus erumpere: Oculetur me osculo oris sui? Quis tantum concepti optavit: ut ipsius os cominus concupiscat attingere? Atque vel utinam nos eorum dignetur osculo, quos ipse dignatus est

osculari: ut in secundis postremis tertisque sistentes, de eorum labiis aliquam ex parte scientiam trahere mereamur, qui totam sapientiae plenitudinem de Domini ipsius ore didicerunt. Quoniam & si magnorum meritorum privilegis fulcramur: posita erant in exemplis, velut alta quaedam repetita fundamenta verecundiae: ne quid indecens & inordinata praesumptio levitatis auderet. Quidnam electus beato Petro? quid ad spem erectus: quid liberius in fide, quem oris sui osculo Dominus se osculaturum esse promissit, dicens: Tibi dabo claves regni caelorum. Et illud: super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. Tamen hic pondere se quodam pudoris incurvans, fiduciam quam elatior habebat ex merito, verecundior ad interroganda submitit: cum in caena Domini, non per se quis Dominum esset traditurus inquit, humiliterque pudibundus osculum Domini, ore petit alieno: quod illi etsi apud Dominum fiducia erat, ut subinde etiam homini inconcessa praesumeret: ut ibi, cum per Mariam gradientem Dominum audent poscere, ut ipsum pariter solidentur, sed consilior nobis, quibus suo actu imitabiles formas tanquam in speculo collocabat. Si per legatum praesentiam Domini cautus explorat: quid hac instructione dignus quid hac consulendi arte subtilius? Quod nos facere debemus, quibus cum fiducia nullus sit meriti, debet esse saltem januas in suum imitantes vel in hac parte beatum Petrum, qui non solum qua humilitate, verum etiam per quae ad desiderata pervenire possimus, ostendit? Ab illo absolutionem quaestionis hujus, quem ipse non erubuit interrogare, quaeramus. Ab illo inquam, qui in ipso Domini pectore, velut super arcam novi veterisque testamenti recumbens, non modo ad vestibulum aliquorum divinatorum oraculorum diligens inquisitor accessit, sed ipsum penetrale secreta dispositionis, tanquam familiaris sacerdos intravit: & ideo solus vidit in principio verbum, quando illi velut exterior sacro sancti templi ara, sic interior metienda committitur. Ipse nos de eo libro, quem septem signaculis clausum flevit, referaturque latatus est, non per aliquem pseudothyrum, sed per patentes januas in suum petrus veritatis inducat. At qui ne dum consulitur, immeremur, praevenerit inquirentes, etiam praesentiae compendio: quod trepidum aliquando nostris mentibus futurum cernebat, illuminat. Reddit enim velut percontatus responsa de Pathmos. De eo utique loco ubi caelorum secreta praclusa Caesari, non alienis intravit, & angelorum sacramenta pulsus ab hominum conversatione cognovit. Ait enim: Vidi sub ara Dei animas occisorum martyrum propter verbum Dei, & testimonium Jesu, quod habebant: & datae sunt illis singulae stolae, & clamaverunt voce magna, dicentes: Uti quod Domine sanctus & verus non vindicas sanguinem nostrum ab iis qui in terris habitant? Et datae sunt eis singulae stolae albae, & dictum est eis, ut requiescant adhuc parvo tempore, donec compleatur numerus confervorum & fratrum eorum, qui occiduntur postea exemplo eorum. O Apocalypsum vere divinam, & tanto Apostolo merito confessionis tempore patefactam, ut magis ad tolerantiam duraretur, cum illi passorum merita monstrarentur. Non ergo errandum est, per folia Sibyllarum: quarum ut paginæ incertis mundi malis spiritibus luctabuntur: ita loca ventis hujus aëris turbabantur. Ecce evidentissime Apostolus hoc quod habebat, enucleat: & obscurissimae quaestioni lumen infert. Senferat haec aliquando dicenda, quae nunc siniferior lingua, tanquam oleo mollitis arte sermonibus, in audientium & suam jaculatur interitum. Et propterea vidi, inquit, sub ara Dei animas occisorum martyrum. De fide testis nullus ambigit: testimonium ventiletur, intelligentia responsi nucet, non dicentis autoritas. Ac primum istud est animadvertendum, quod animas occisorum martyrum Apostolus testatur se vidisse: ne quis cum de muneribus disputare caeperimus, post resurrectionem dicat tribuenda martyribus, quae adhuc animis docentur indulta: praesertim cum istud astipuletur nobis, quod de mora iudicii conqueruntur, quam resurrectionis utique, non qui jam resurrexit, aculat: quoniam aliud est poscere ut teneas, aliud jam tenere, stola autem martyrum donantur exercitui: & tanquam tanta libertate ingratus, magna caelum pulsata invidia de tarditate vindictae: quia non levi pondere sermonis exprobrat, dicendo: Quousque Domine, hoc est dicere: Quousque non vindicas, quos ita tim vindicare debuisses? Quousque Domine, hoc est dicere: nunquid nos ultra finem differs saeculorum? Nam jam ad